

PlayDecide – Človek in rjavi medved v Sloveniji

Komplet igre PlayDecide vsebuje vse dele, ki jih za igro potrebuje skupina 4-8 oseb. Če želite, da v igri sodeluje več igralcev, lahko natisnete in vsaki skupini ponudite svoj komplet, ali pa igralce razdelite v pare ali skupine po 3.

Uživajte v igri Decide!

1

PRIPRAVA IGRALNEGA KOMPLETA

Na barvni papir (priporočljivo debeline 160-200 g/m²) natisnite PDF dokument z igro.

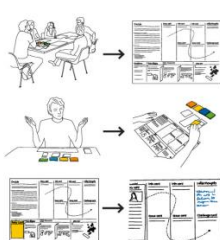

Za izdelavo 1 kompleta kartic boste potrebovali: 2 zelena, 2 modra, 1 rumen, 1 oranžen in 4 bele liste formata A4.

Za vsakega igralca potrebuje 1 A3 list (igralna podlaga).

Izrežite kartice.

2

Vsi igralci naj imajo med igro pred sabo igralno podlago, na katero bodo tekom igre polagali različne karte.

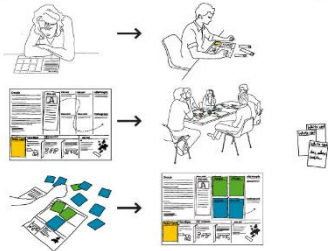
Moderator naj na začetku razloži potek in cilj igre.

V prvem delu igre igralci zbirajo in delijo informacije. Cilj drugega dela igre je razprava. V tretjem delu igralci poiščejo skupno stališče. Po koncu igre rezultat naložite na spletno stran www.playdecide.org.

Smernice za uspešno razpravo so zapisane na igralni podlagi v spodnjem levem kotu.

ZBIRANJE INFORMACIJ

3

Ta del igre traja približno 30 minut.

Moderator pripravi kartice z zgodbo, informacijske (zelene) in problemske (modre) kartice. Zgodbe so povzetki resničnih izjav resničnih oseb, ki so tako ali drugače povezane z raziskovanjem, varstvom ali sobivanjem z rjavim medvedom.

Moderator razdeli oranžne kartice (kartice z izzivom) in sicer z natisnjeno stranjo obrnjeno navzdol. Vsak igralec dobi 1 ali 2 kartici (odvisno od števila igralcev). Igralci lahko oranžno kartico uporabijo kadarkoli tekom igre, če razprava prične zamirati ali če igra ne poteka tekoče. Kartico preberejo na glas in določijo igralca ali igralce, ki mora(jo) izpeljati zastavljeno nalogo. Po uporabi igralec kartico vrne moderatorju.

Vsak igralec prejme eno rumeno karto (Prava smer). Uporabi jo lahko kadarkoli tekom igre, da opozori soigralce, naj se držijo dogovorjene tematike. Uporabi jo lahko večkrat.

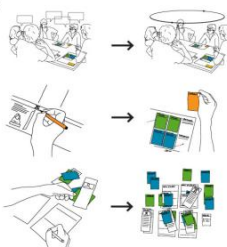
Moderator pripravi kupček belih kart, ki jih igralci lahko uporabljajo za zapis dodatnih argumentov v razpravi.

Vsak igralec pobrska med karticami z zgodbo in izbere eno. Igra je bolj zanimiva, če se stališče do teme na kartici razlikuje od igralčevega osebnega prepričanja. Kartico položi na igralno podlago. Ko so si zgodbe izbrali vsi igralci, vsak na kratko povzame svojo.

Sledi izbira informacijskih kartic. Vsak igralec izbere dve, ki se navezujeta na njegovo zgodbo in ju položi na svojo igralno podlago. Namesto katere od njih lahko uporabi belo karto in nanjo zapiše svoje lastne argumente. Igralci drug drugemu predstavijo svoje informacijske karte.

Vsak igralec nato s kupa problemskih kartic izbere dve, ki se navezujeta na njegovo zgodbo in ju položi na svojo igralno podlago. Namesto katere od njih lahko uporabi belo karto in nanjo zapiše svoje lastne argumente. Igralci drug drugemu predstavijo svoje problemske karte.

4

RAZPRAVA

Ta del igre traja približno 30 minut.

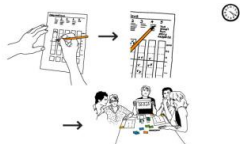
Možna sta dva načina razprave. Moderator naj izbere tistega, ki ustreza značilnostim skupine.

Prvi način je prosta razprava. Razpravljajo vsi igralci. Upoštevati morajo smernice (sicer drugi igralci uporabijo rumeno karto). Drugi način je izražanje mnenj po vrsti. Pri usmerjanju razprave naj sodeluje moderator.

Pri razpravi igralec predstavi stališče, povezano s katero od izbranih kart, podkrepi pa ga s svojim znanjem. Opredeliti poskuša glavne zaključke, vezane na svoj primer. Igralci lahko za podkrepitev svojih argumentov uporabijo katero koli od izbranih kart na svoji igralni podlagi.

Za spodbujanje razprave lahko igralci uporabijo Kartico z izzivom.

5

OBLIKOVANJE SKUPNEGA STALIŠČA

Ta del igre traja približno 20 minut.

Moderator prebere 4 vnaprej pripravljena stališča do tematike varstva medvedov in sobivanja z njimi.

Med igralci zaokroži glasovalni obrazec, na katerem vsak od igralcev označi naklonjenost posameznemu stališču. Ali obstaja pogled na temo, s katerim bi se strinjali vsi? Igralci naj s pomočjo moderatorja oblikujejo kompromis (dopolnijo eno od stališč) ali pa oblikujejo lastno, peto stališče do teme.

6

OBJAVITE REZULTAT NA SPLETNEM MESTU

Moderator naj prenese rezultate glasovalnega obrazca s funkcijo »Share your results« (Delite svoje rezultate z drugimi) na spletnem mestu www.playdecide.eu, kjer si lahko ogledate rezultate drugih PlayDecide iger po vsej Evropi.

Informacijska kartica 1

Zaščiten kot »kočevski medved«

Rjavi medved je v Sloveniji zavarovana živalska vrsta vse od leta 1993. Ubijanje ali vznemirjanje zavarovanih vrst je kaznivo. Vrsta je zavarovana tudi na evropskem nivoju in sicer z Bernsko in Alpsko konvencijo, Konvencijo o biološki raznovrstnosti, Direktivo o habitatih, CITES, Washingtonsko konvencijo o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi vrstami in Resolucijo EP o varstvu rjavega medveda.

Informacijska kartica 2

Kako jih prešteti?

Po zadnji oceni iz leta 2007 na območju Slovenije živi 400-500 medvedov. V okviru projekta LIFE DINALP BEAR poteka "štetje" medvedov s pomočjo molekularne genetike. Iz iztrebkov, najdenih na terenu, raziskovalci izolirajo DNA in določijo "genetski prstni odtis". Tako je vsak osebek pri ponovnem ulovu individualno prepoznan, ocenimo pa lahko tudi številčnost medvedov na določenem območju.

Informacijska kartica 3

Dinarsko-alpski medvedi

Slovenski medvedi so del dinarsko – pindske populacije, katere številčnost je ocenjena na 3000 osebkov. Njeno jedro je v Dinaridih, medvedi pa se danes postopno vračajo tudi v alpski prostor, kjer so bili splošno razširjeni vse do 18. stoletja, pozneje pa skoraj popolnoma iztrebljeni.

Informacijska kartica 4

Medved, ti nedružabnež!

Družabno življenje medveda ni preveč pestro. Druženje je omejeno na obdobje parjenja, ki traja od aprila do junija, sicer pa medvedi živijo samotarsko življenje in se drug drugega praviloma izogibajo. Medvedke spremljajo svoje mladiče približno leto in pol. V tem času v želji po izogibanju drugim medvedom lahko naseljujejo manj ugoden življenjski prostor, npr. bližino človeških naselij.

Informacijska kartica 5

Krmljenje in večja rodnost

Slovenski medvedi so znani po eni najvišjih stopenj rodnosti te vrste v svetu. Raziskovalci ugotavljajo, da je pojav verjetno povezano s krmljenjem. Večja rodnost vodi v (večjo) potrebo po odstrelu, če želimo populacijo ohraniti na stabilni ravni. Ker krmljenje ni namenjeno le medvedom, temveč tudi divjadi, bi ob zmanjšanju razpoložljive hrane ta verjetno povzročala bistveno večjo škodo na poljščinah.

Informacijska kartica 6

Nepozabna izkušnja

Mnogi si želijo preživeti počitnice v naravi. Srečanje z divjo živaljo v njenem naravnem okolju je zagotovo nepozabna izkušnja. V človeku vzbudi posebna občutja zlitja z naravo in ustvarja pozitiven odnos do nje. Mnogo je krajev, kjer še lahko doživimo nepozabne trenutke v "divjini". Tu je naravno okolje še vedno največja znamenitost. Doživeti naravo v njeni prvinskosti dandanes postaja velik privilegij.

Informacijska kartica 7

Jesenska lakota

Jeseni se medvedi intenzivno prehranjujejo, saj nabirajo tolščo, ki jim pomaga preživeti zimsko pomanjkanje hrane. V tem obdobju (t. i. obdobju hiperfagije) se lahko zredijo za več kot tretjino svoje teže. Pri iskanju hrane so zelo iznajdljivi. Hrano v tem obdobju pogosto iščejo tudi v bližini človeških bivališč, sploh če je slabo zavarovana.

Informacijska kartica 8

Zimski dremež

Čeprav medved pozimi miruje, to ni prava hibernacija, kot jo poznamo pri drugih vrstah (npr. polhu). Telesna temperatura se nekoliko zniža, upočasnita se srčni utrip in metabolizem, vendar podobno kot je to običajno pri vsakodnevnu spanju. Zimovanje v brlogu je verjetno prilagoditev na pomanjkanje hrane v zimskem času in na kotitev mladičev, ki še niso sposobni termoregulacije. Če so zime mile, medvedi odidejo iz brlogov in iščejo hrano.

Informacijska kartica 9

Nevaren človeku?

Rjavi medved človeka ne dojema kot plen. Kljub temu pri nas nekajkrat letno lahko pride do napada medveda na človeka. Najpogosteje napade medvedka, ki ščiti svoje mladiče, ali pa napade medved, ker ga presenetimo. Reagira iz strahu, ker se ne more umakniti. Pogosto k nastanku konflikta pripomore pes, ki ga lastniki sprehajajo po gozdu brez povodca.

Informacijska kartica 10

Pretežno vegetarianec

Kljub temu, da je medved zver, se v največji meri prehranjuje s hrano rastlinskega izvora. Nezanemarljiv je tudi delež hrane, ki jo v naravo vnaša človek (predvsem koruza - krmiljenje). V manjši meri se medvedi prehranjujejo z mravljami in drugimi žuželkami ter z najdenimi ostanki živali (srnjad, jelenjad, občasno domačimi živalmi). V večini primerov živali ne uplenijo, temveč se hranijo z mrhovino.

Informacijska kartica 11

»Medved pokora«

Ljudje navadno medveda označimo za "problematičnega", kadar prične zahajati v naselja, se ne boji srečanja s človekom in povzroča škodo na človekovi lastnini. Takšno vedenje se navadno pojavi, ko se medved nauči, da v naseljih najde lahko dostopne vire hrane. V kolikor medvedom preprečimo dostop do hrane antropogenega izvora, ti ohranijo svojo naravno plašnost.

Informacijska kartica 12

Ti škodljivec!

Rjavi medved v Sloveniji največ škode povzroči z uničenjem čebeljih panjev, sadovnjakov, bal sena in s plenjenjem drobnice. Število prijavljenih škodnih primerov je bilo v preteklosti približno 100-200 letno, škoda pa je do danes bistveno narasla. Od leta 2006 je značilno dvoletno nihanje števila škodnih primerov. Razlog je v gozdnem obrodu; eden najpomembnejših naravnih virov hrane za medveda je žir.

Informacijska kartica 13

Preprečimo nastajanje škode!

Obstajajo različne metode preprečevanja škode, ki jo povzročajo medvedi. Za varovanje premoženja in živine so najprimernejše električne ograje, ki morajo biti neprestano pod napetostjo. Varovanje lahko dopolnimo s pastirskimi psi. Za ohranjanje plašnosti medvedov so zelo učinkoviti medovarni kompostniki in smetnjaki ter ohišja za smetnjake. Preprečevanje dostopa do antropogenih virov hrane zmanjša verjetnost, da medved postane »problematičen«.

Informacijska kartica 14

To je moje ozemlje!

Rjavi medved ni teritorialna vrsta. Kljub temu na območju, kjer živijo, obveščajo ostale medvede o svoji prisotnosti. To počnejo tako, da praskajo drevesna debela ali se ob njih drgnejo. Na njih tako puščajo svojo dlako in vonj. Ta drevesa imenujemo markirna drevesa.

Informacijska kartica 15

Ko nastopijo težave...

Intervencijska skupina pri svojem delu uporablja različne metode: odlov živih živali, plašenje s tehničnimi sredstvi in gumijastimi izstrelki ter usmrtilcev živali. Večino situacij reši že pogovor s prizadetimi ali s pristojnimi službami, občasno sodelujejo pri odstrelu konfliktnih osebkov. V prvi polovici leta 2015 se je intervencijska skupina odzvala na 64 klicev prebivalcev Slovenije, ki so prosili za posredovanje ob težavah z rjavim medvedom.

Informacijska kartica 16

Kulturna vrednost

Medvedi so močno vpleteni v evropsko zgodovino in kulturo. Izvor številnih krajevnih imen je povezan z besedo "medved". Medvedi so bili in so še vedno pogost motiv v umetnosti in ljudskih pripovedkah. Mnogi smo se z medvedi prvič srečali ravno prek pripovedk in igrač plišastih medvedkov.

Informacijska kartica 17

Po medvedovih stopinjah

Čeprav je medved v številnih državah lovna vrsta, je po vsej Evropi prepoznan kot pomembna naravna dediščina in del neokrnjene narave. Nove priložnosti se ponujajo v obliki turizma, povezanega z opazovanjem živali v naravi. Nepotrošna raba medvedov v turizmu izhaja iz naraščajoče potrebe ljudi po doživetju stika z naravo in živalmi ter vključuje aktivnosti, ki medvedov ne »izrabljajo«, temveč jih cenijo kot nepogrešljiv del ekosistema.

Informacijska kartica 18

Pazi, cesta!

Avtoceste, ceste in železnice lahko negativno vplivajo na medvede in številne druge prostoživeče živali. Medvedi, ki jih povozijo motorna vozila in vlaki, predstavljajo znaten del smrtnosti medvedov v Sloveniji. Letno jih na naših cestah povozimo okoli 10. Smrtnost zmanjšujemo z uporabo nekaterih učinkovitih ukrepov, kot so dinamični prometni znaki, zvočna odvračala, z električnim pastirjem ojačane varnostne ograje in zeleni mostovi.

Problemska kartica 1

Več dela za rejce?

Čeprav učinkovite, pa predlagane rešitve za preprečevanje škode na drobnici, čebeljih panjih, balah sena in v sadovnjakih, kot so električni pastirji ter pastirski psi, predstavljajo nezanemarljivo količino dodatnega dela za rejce in kmete. V alpskem prostoru zapiranje ovac v nočne varne ograde ni enostavno izvedljivo zaradi tradicionalnega načina paše, pri katerem se ovce prosto gibljejo po planinah.

Problemska kartica 2

Kakšna škoda!

Za škodo, ki jo povzroči rjavi medved (plenjenje drobnice, škoda v sadovnjakih, na čebeljih panjih in senenih balah), lahko Ministrstvo za okolje in prostor oškodovancem izplača odškodnino. Seveda le, če zadostijo pogojem za pravilno zaščito lastnine. Ti za rejce, pri katerih je medved predhodno že povzročil škodo, vključujejo elektroogrojo s 5-7 žicami ali farmskim pletivom z ojačitvijo in/ali pastirskega psa.

Problemska kartica 3

»Kje so tiste stezice, ki so včasih bile...«

Prebivalci ruralnih območij se bojijo srečanja z rjavim medvedom v gozdu. V Sloveniji namreč pride do 1-2 napadov medveda na človeka letno. Intervencijska skupina vsako leto prejme številne klice preplašenih ljudi. Ali sobivanje na teh območjih predstavlja omejevanje svobode ljudi v prid obstoja medvedov?

Problemska kartica 4

Če ni črno, je pa belo

Ko se pogovarjamo o medvedih, se zdi, da se svet razdvoji na tiste, ki jih občudujejo in tiste, ki jih sovražijo. V taki situaciji se lahko iskanje skupnih, z argumenti podkrepjenih upravljaljskih rešitev, izkaže kot zelo težavno. Potrebna je vzpostavitev dialoga, deležniki pa morajo pričeti poslušati tudi nasprotno mnenje.

Problemska kartica 5

Medved je, medved je!

Domneven napad medveda na človeka je lahko zanimiva novica za medije. Pogosto se zgodi, da mediji, predvsem lokalni, poročajo o nepotrjenih novicah o napadih medveda. Nekateri novinarji za zagotavljanje večje branosti novicam dodajo senzacionalistične naslove. To ne prispeva h konstruktivnemu reševanju problema sobivanja med človekom in medvedom.

Problemska kartica 6

Hud medved ali hud pes?

Ob naključnem srečanju medveda in psa v gozdu se lahko medved burno odzove, prestrašen pes pa ga pripelje naravnost do svojega lastnika. Zato je zelo pomembno, da imamo psa med aktivnostmi v gozdu (nabiranju gob in kostanja, sprehajanju) na povodcu. Na ta način prispevamo k zagotavljanju lastne varnosti in varnosti medveda, pa tudi k varnosti našega štirinožca ter ostalih gozdnih živali.

Problemska kartica 7

Upravljanje z medvedom ... igra brez meja!

Rjavi medved je zelo mobilna žival, saj lahko v nekaj tednih prepotuje na stotine kilometrov. Upravljanje z njimi pa je večkrat omejeno na eno državo. Rezultat je zato razdrobljen in nestalen pristop pri upravljanju s to živalsko vrsto.

Problemska kartica 8

Naravovarstveniki naj prevzamejo odgovornost

Kmetje in prebivalci slovenskega podeželja se soočajo z velikimi škodami po divjadi in zvreh. Te predstavljajo veliko breme, ki ga prebivalci podeželja ne zmorejo več. Zahtevajo, da odgovornost za varovanje premoženja prevzamejo tisti, ki se zavzemajo za intenzivno varstvo prostoživečih živalskih vrst. Tega bremena ne morejo prevzeti lastniki kmetij.

Problemska kartica 9

Na robu revščine

V Sloveniji živi na tisoče ljudi, ki se komaj prebijajo iz meseca v mesec. Živijo na robu revščine. Ali je poraba finančnih sredstev za ohranitev in preučevanje rjavega medveda upravičena? Denar bi lahko uporabili v drugih sektorjih, npr. za zdravstvo, šolstvo ter za socialne namene!

Problemska kartica 10

Živ ali mrtev?

Ulov medveda je za mnoge lovce zelo pomembna trofeja v lovski karieri. Tako pomembna, da so nekateri lovci za odstrel največjih primerkov pripravljani plačati precej denarja. Po ulovu lovcu pripada trofeja, to sta medvedova glava in kožuh. Meso lovska družina - v veliko veselje nekaterih mesnic in restavracij - proda. Kakšna pa je tržna vrednost živega medveda?

Problemska kartica 11

Ugovor vesti

Ugovor vesti lovu po slovenski zakonodaji ni dopusten. V Zakonu o gozdovih in Zakonu o kmetijskih zemljiščih je zapisano, da morajo lastniki zemljišč dopustiti lov na svojih zemljiščih. Nekateri ljudje nasprotujejo lovu, vendar morajo kljub temu dopustiti, da lovci na njihovi zemlji ubijajo prostoživeče živali. To pa je v nasprotju z njihovo vestjo.

Problemska kartica 12

Življenje v strahu

Prestrašeni in zaskrbljeni prebivalci vasi Črni potok se zapirajo med stene domov. Bojijo se, da bi tudi sami postali plen medvedov. Škoda na premoženju domačini še nekako prenašajo, medvedi pa zadnje čase vsak dan tavajo po vasi. Nihče si ne upa več peš naokrog, saj nikoli ne veš, iz katerega grma lahko plane medved. Obiski na dvoriščih, v vrtovih in sadovnjakih so postali del njihovega vsakdana.

Problemska kartica 13

Veliki brat jih spremlja!

Opremiti vse slovenske medvede s telemetričnimi ovratnicami bi bilo ne le težko, ampak tudi izjemno drago. Stroški uspaval, telemetrične ovratnice in sprejemnika, prevoza po terenu ipd. lahko za posameznega medveda znašajo nekaj 1000 evrov. V kolikor z ovratnicami opremimo le nekaj "problematičnih" medvedov, s tem dobimo vpogled v njihovo rabo prostora, kar lahko pripomore k odpravljanju težav z njimi.

Problemska kartica 14

Nevarnosti poklica

V kolikor želimo medveda opremiti s telemetričnim oddajnikom, ga moramo najprej uspešno ujeti in uspavati. Takšne "operacije" predstavljajo precejšnje tveganje tako za terenskega tehnika kot tudi za medveda. Pojavijo se lahko zapleti, zaradi katerih se medved iz narkoze ne prebudi več.

Problemska kartica 15

Kdo je bil tukaj prvi?

Človek in rjavi medved si že od nekdaj delita ozemlje, sobivata. Vendar pa populacija ljudi, morda pa tudi medvedov, narašča, zato moramo biti drug z drugim še bolj strpni. Vendar kako?

Problemska kartica 16

Po krivem obsojeni

Velik del konfliktov pri nas povzroča le nekaj medvedov, večina pa se naseljem ne približuje. Do ponavljajočih se težav pogosto prihaja na istih lokacijah, čeprav lahko isti medved povzroča konflikte tudi na med seboj precej oddaljenih krajih. Takšen je bil tudi medved Rožnik, ki je povzročal težave od Kočevske do Blok prek Rakitne, Zasavja in vse do Koroške. Če ga ne bi spremljali s telemetrično ovratnico, bi za konflikte okrivili več medvedov.

Problemska kartica 17

Medved in mrhovišča

V Sloveniji smo zaradi evropske direktive odpravili mrhovišča, saj je evropski dokument prepovedoval hranjenje prosto živečih živali z beljakovinami živalskega izvora, če naj bi meso teh živali uporabljali za prehrano ljudi. Kljub ugotovitvam raziskovalcev, da mrhovišča niso učinkovit način za preprečevanje konfliktov z medvedi, marsikdo še vedno verjame, da bi krmljenje medvedov z mrhovino medvede zadržalo globoko v gozdu.

Problemska kartica 18

Zimska nespečnost slovenskih medvedov

Rjavi medvedi praviloma večino zime preživijo v brlogih. Raziskovalci pa so s pomočjo telemetričnih ovratnic nedavno ugotovili, da so medvedi pri nas v brlogih preživeli povprečno le 74 dni na zimo. To je precej manj kot medvedi v drugih državah. Vzrok za njihovo nespečnost? Najverjetneje izdatno krmljenje medvedov s koruzo.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Prava smer: Rumena kartica!

Z rumeno kartico pomagaj skupini, da se bo držala predmeta pogovora. Pomahaj z njo, če misliš, da ste se oddaljili od teme, ali če ne razumeš, za kaj gre.

Kartica izzivov

Ali v skupini iz vljudnosti ne marate načenjati tabu tem, ki so v zvezi s problemom? Če je tako, reci: "Zakaj pa ne spregovorimo o..." in določi 2 igralca, ki naj pojasnita svoje mnenje preostali skupini.

Kartica izzivov

Kako bi o tem vidiku sobivanja z medvedom poročali mediji? Poleg tebe naj na vprašanje odgovori še igralec, čigar kartica z zgodbo opisuje najbolj drugačno stališče, kot ga zagovarjaš sam/-a.

Kartica izzivov

Kakšno mnenje bi o tej temi imeli tvoji starši? Izberi 2 igralca, ki naj odgovorita na to vprašanje.

Kartica izzivov

Ali so človekove potrebe pomembnejše od potreb tistih, ki v tej razpravi nimajo glasu? Na vprašanje naj odgovorita 2 igralca po tvoji izbiri.

Kartica izzivov

Poskušaj ugotoviti, kakšno mnenje o tej temi ima sosed na tvoji desni. Poišči argumente, ki podpirajo njegovo stališče.

Kartica izzivov

Poskušaj ugotoviti, kakšno mnenje o tej temi ima sosed na tvoji levi. Poišči argumente, ki zavračajo njegovo stališče.

Kartica izzivov

Izberi eno od kartic z zgodbo med soigralci. Poišči 3 argumente, ki po tvojem mnenju podpirajo stališče te osebe.

Kartica izzivov

Izberi eno od kartic z zgodbo med soigralci. Poišči 3 argumente, ki nasprotujejo stališču te osebe.

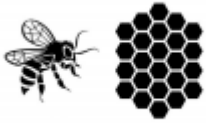
Kartica izzivov

Igralec, ki ti sedi nasproti, naj opiše, kako bi na ta vidik sobivanja z medvedom gledal nekdo, ki mu je nedavno medved povzročil veliko premoženjsko škodo?

Kartica z zgodbo 1

Krištof, čebelar

Škoda je velika, medved je danes popolnoma uničil enajst panjev. Včeraj se je lotil osmih, a sem jih pet lahko rešil, zares uničeni so bili trije. Napad se je zgodil vsega 15 metrov od hiše, v kateri živim. Ponoči sem zaslišal pok, a mu nisem posvečal pozornosti. Na medveda nisem niti pomislil, saj ne pomnim, da bi v tem delu kdaj lomastil in povzročil škodo. Zato čebeljaki niso bili tehnično varovani. Zdaj se bo to spremenilo. Tiste panje, ki jih bom lahko, bom zaščitil z električnim pastirjem. Žal pri vseh to ne bo mogoče. Poleg pridelave medu se namreč ukvarjam še z vzrejo matic in v ta namen moram imeti posamezne panje čim bolj oddaljene od drugih. Predrago bi bilo okoli vsakega od njih napeljati električnega pastirja, zato lahko le upam, da se jih medved ne bo lotil. Ko bo to mogoče, jih bom preselil na varno.

Povzeto po: En dan, dva napada medvedov. Kosmatinec uničil panje le 15 metrov od hiše. www.24ur.com, 29.8.2016.

Kartica z zgodbo 2

Barbara, naravovarstvenica

Medved in volk sta na tem območju bivala že dolgo pred človekom. Z opuščanjem kmetijstva se gozd širi in med naselji vedno pogosteje manjka zeleni pas, ki bi pomenil ločnico med naselji in naravo. Po drugi strani tudi ljudje vdiramo v naravo veliko bolj, kot je treba, in živalim kratimo njihov prostor in mir. Šport ni več dovolj, tudi živeti hočemo sredi gozda. Ne poznamo pravil vedenja v gozdu in ne ravnamo samozaščitno, tako da bi z govorom, žvižganjem in podobnim opozarjali nase ter s tem odvrnili živali.

Povzeto po: Drug pogled na medvede in volkove. alpeadriagreen.wordpress.com, 8.8.2016.

Kartica z zgodbo 3

Tadej, lovec

Šlo je za povsem nesrečno naključje. Bile so vetrovne razmere in tudi deževalo je. Takšne vremenske razmere so prispevale k temu, da nisem prej opazil oziroma slišal lomastenja medvedke. Ko sem medveda zagledal dober meter pred sabo, je bilo za kakršen koli obrambni maneuver že prepozno, zato sem se začel umikati. Toda v tistem trenutku je bila očitno presenečena tudi zver. Pomaknil sem se nazaj, a ker mi je spodrsnilo, sem padel na hrbet. To pa je izkoristila medvedka, ki se je takoj zapodila vame in me začela gristi po nogah in rokah. Z levo roko sem jo odrival stran in glasno kričal. Nenadoma sta oba mladiča zapustila prizorišče, takoj zatem pa jima je sledila tudi medvedka. Izrednega odstrela ne bomo zahtevali, saj je kosmatinka zdrava in je v strahu za svoj podmladek ravnala povsem nagonsko.

Povzeto po: Medvedka mu je ostre zobe zarila v roko in nogo. www.delo.si, 6.11.2016.

Bela kartica

Bela kartica

Bela kartica

Kartica z zgodbo 4

**Miha, raziskovalec
prostoživečih živalskih vrst**

V Sloveniji živi okoli 500 medvedov, okoli 90 jih vsako leto lovci po predpisu države odstrelijo. Zaradi tako velikega odstrela ljubitelji živali lovcem očitajo morilsko slo in podobno, pa tudi iz tujine nas gledajo včasih malo postrani. Vendar je treba te stvari, da bi jih lahko bolje razumeli, pojasniti v širšem kontekstu. Glavna naravna omejitev populacije medvedov je količina hrane, ki jim je na voljo. Pri nas bi, glede na razpoložljivo hrano – tako tisto v naravi kot tudi na hrano človeškega izvora (krmišča, polja, sadovnjaki, klavniški in različni drugi odpadki) – lahko verjetno živelo tisoč, morda celo dva tisoč medvedov. Tako število je nesprejemljivo, saj bi bilo konfliktov med ljudmi in medvedi neprimerno več.

Vir: Dr. Miha Krofel: Marsikaj je drugače, kot si mislimo.
www.govori.se, 8.9.2016. Foto: osebni arhiv

Kartica z zgodbo 5

**Matija, Zavod za gozdove
Slovenije**

Res je, da je medved zaradi svoje telesne velikosti in moči potencialno nevaren človeku, a medved v resnici človeku ne predstavlja takšne nevarnosti, kot večina misli; medvedje se namreč še bolj 'na smrt' bojijo nas ljudi kot pa mi njih. Človek je bil medvedu skozi vso zgodovino največja grožnja. Če so medvedi hoteli preživeti, so se zato morali znati izogibati človeku. Skozi evolucijo se je medvedom strah pred človekom le povečeval. Strah pred ljudmi je še posebej prisoten v tako močno poseljeni krajini kot je pri nas. Medved se v veliki večini primerov na daleč izogne človeku. V določenih primerih pa je medved vseeno lahko nevaren, to je predvsem takrat, kadar se počuti ogroženega.

Povzeto po: Se bojite medvedov?
Potem morate vedeti...
www.dominvrt.si, 27.8.2015.

Kartica z zgodbo 6

**Franc, gostinec in lastnik dveh
medvedov**

Za medveda, ki živita v ogradi pred gostiščem Tušek, imamo vsa dovoljenja. Samica se je skotila leta 1991 in so jo v ogrado zaprli zaradi nesreče s tovornjakom. Samec, ki je bil kot mladiček zavržen, je leto dni mlajši, a je skoraj dvakrat težji od samice. Tehta približno 340 kilogramov. Ograda je velika med 350 in 400 kvadratnih metrov, vsak od medvedov ima svoj brlog in bazen. Dnevno pojesta okoli 20 kilogramov predvsem kuhane hrane, koruze, žita, briketov. V preteklosti sta imela mladiče, vendar ju zdaj v času paritve ločimo med seboj. Če bi lahko še enkrat izbiral, potem medvedov ne bi imel, ker je to ogromen strošek in moraš imeti gostilno, da se stvar izide. Medveda nikoli ne bosta živela drugače, v ujetništvu bosta ostala do konca življenja. Če bi ju zdaj izpustili, bi šla naravnost k ljudem, saj si sama ne znata poiskati hrane.

Povzeto po: Slovenski medvedi v ujetništvu. www.delo.si, 7.8.2012

Bela kartica

Bela kartica

Bela kartica

Kartica z zgodbo 7

Tjaša, turistična delavka

Bled, Postojnska jama, Lipica, Ljubljanski grad... Te turistične atrakcije so tujim in domačim gostom znane že kar nekaj časa. Kaj pa opazovanje medveda? Pa ne v živalskem vrtu, prav v naravi mislim. Idejo za medvedji turizem smo imeli ves čas pred nosom. Občina Loški Potok ima medveda že v grbu.

Medvedi so tukaj nekaj vsakdanjega in zakaj ne bi še turistom pokazali naše atrakcije? Ne želimo si množičnega turizma. Pri opazovanju medveda ne gre za trening ali mučenje, ki ga lahko človek vidi v živalskem vrtu ali cirkusu. Medveda gostje vidijo v naravnem okolju in se mu prilagajajo. Ko gredo obiskovalci v živalski vrt, vedo, da jim medved nič ne more, ko pa se okoli opazovalnice smuka 6 medvedov in se zaključijo naš čas opazovanja, le malokdo ostane mirne krvi, ko je treba priti peš do avtomobila. Turisti si želijo miru in narave. Zakaj jim ne bi ponudili, kar nam ponuja narava?

Povzeto po: Srečanje z medvedom na štiri oči. www.noviceznotranjske.net, 6.8.2015.

Kartica z zgodbo 8

Ivan, profesor ekologije živali

Vsako bivanje z drugačnim je naporno. Moraš se prilagajati, upoštevati naravne subjekte in reakcija ljudi je precej univerzalna. Nespametno je težavno sobivanje reševati z odstranjevanjem, zgolj zato, da tebi ne bo treba spreminjati načina življenja. Ena od začilnosti rjavega medveda je, da mu je v našem okolju zelo "fejst". Gozdovi, njive, sadovnjaki... Problem pa nastane, ker je medved tudi močan in inteligenten. Bivamo z nekom, ki je dovolj brihten, ima pa eno samo težavo, da ne zna brati naših zakonov in se po njih ravnati. V interakciji z medvedom sem spoznaval, da sem tudi sam živo bitje – ko se mi je koža naježila, kadar je medvedka zarenčala za mojim hrbtom. Zaradi izkustvenega dela tudi nisem razvil fobij, neracionalnega odnosa do medveda, kar lahko zaplete življenja in sobivanje.

Povzeto po: Prof. dr. Ivan Kos: medved pač ne zna brati naših zakonov. val202.rtvsl.si, 20.11.2011.

Kartica z zgodbo 9

Anton, župan občine na osrednjem območju razširjenosti rjavega medveda

Za reševanje problematike velikih zveri je zadolžena država, občina za to nima pravih mehanizmov. Ne bomo sodelovali v nobenem projektu, ki bo naše ljudi poučeval, kako naj sobivajo z medvedi. Prevečkrat smo bili izigrani. V preteklih letih smo neprestano opozarjali na problematiko ogrožanja naših prebivalcev s strani divjih zveri. Zbirali smo celo podpise za zmanjšanje števila medvedov, pošiljali razne dopise in predloge na pristojne institucije, pa smo bili vedno odslovljeni z izgovori, da se ne spoznamo na te zadeve, da bo to reševala stroka. Vseskozi smo opazovali naraščanje škodnih primerov in naraščanje števila srečanj in napadov medvedov na ljudi. Da bo ironija še večja, so posamezniki nas "učili", kako je potrebno sobivati z medvedi, trosili so laži, kako posegamo v območje medveda. Učili so nas, kako naj sobivamo z medvedi, čeprav do pred leti to ni bil noben problem.

Povzeto po: Bodo 'medovarni' smetnjaki rešili konflikt med medvedom in človekom? 24ur.com, 4.3.2015.

Bela kartica

Bela kartica

Bela kartica

Kartica z zgodbo 10

Lorena, prebivalka vasi na območju razširjenosti rjavega medveda

S svojo psičko sem odšla na večerni sprehod po običajni poti skozi vas in čez travnik. Kakih 100 metrov od zadnje hiše sem se ustavila in jo pobožala. Ko sem dvignila glavo, sem deset korakov stran zagledala medveda, ki je stal na dveh nogah. V naslednjem trenutku je skočil name in me vrgel po tleh. Bila sem prepričana, da me bo ubil, da je to konec... Pokrila sem si glavo in panično dihala. Potem je napad ponehal. Kljub poškodbam sem se spravila k sebi toliko, da sem poklicala pomoč. Bila sem v šoku. Med čakanjem na reševalce se je prebudila neznosna bolečina. Ko sem se naslednji dan zbudila po operaciji, so bile bolečine še hujše, tudi po prihodu iz bolnišnice je bilo izjemno težko. Bolečine so sčasoma minile, ostale pa so brazgotine na roki in nogi ter psihične brazgotine in strahovi. Nočnih mor, v katerih me preganjala kosmata zver z velikimi čekani, sem se osvobodila s pomočjo strokovnjaka za psihoterapijo, v naravo pa sama ne hodim več, saj mi to povzroča napade tesnobe.

Povzeto po: Po napadu se ji je medved prikazoval v morah.
www.delo.si, 22.7.2015.

Kartica z zgodbo 11

Marko, vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo in koordinator intervencijske skupine ZGS

Zadnje dni je bilo več napadov medvedov na domače živali. Je čas za paniko ali za ukrepanje? Sezona napadov je skozi celo leto, vse od takrat, ko medvedi zapustijo svoje brloge. To je čas, ko se mladiči odcepijo od svojih mater in iščejo svoj prostor. Zato so nekoliko bolj problematični mlajši medvedi. Izvor težav pa ni na strani medvedov, temveč pri ljudeh. Potrebno je najti vir, ki je medveda pritegnil v naselje. Tja ni prišel zaradi svojih radosti. Medved je prehranski oportunist, ki bo šel po hrano tja, kjer jo bo najlažje in najhitreje našel. In to so običajno smeti. Medved se na človeške odpadke hitro navadi in tja začne redno zahajati. Če zahaja še v bližino šol in otrok, skoraj zanesljivo pride do zahteve za izredni odstrel, saj začnejo ljudje opozarjati na varnost. Dejstvo je, da ko se medved enkrat navadi na človeška bivališča, mu ne moreš več pomagati. Na nas ljudeh je, da preprečimo takšne situacije.

Povzeto po: Medved je 'prehranski oportunist', na nas ljudeh pa je, da mu ne dajemo priložnosti. 24ur.com, 30.5.2014.

Kartica z zgodbo 12

Boris, rejec drobnice

V petek so planinci tik ob poti naleteli na razmesarjeno drobnico. Na kraju so ležali ostanki treh ovc. Ena je bila oglodana do kosti, drugi je manjkala glava, ki jo je šapa odbila z enim samim zamahom in se je odkotalila dol po bregu, tretja je skoraj nepoškodovana ležala zarinjena pod korenine večjega panja. Ali je želela v smrtnem strahu najti zavetje pod koreninami ali pa jo je tja z vlekel medved, ki se je namenil še nekaj časa sladkati z mrhovino, ni mogoče ugotoviti. Sledi so v obilnem deževju izginile, a se po načinu napada očitno opazi, da gre za medvedovo delo. Pred dvema tednoma je že potolkel eno kravo na planini Polana. Zagotovo gre za isto žival, odraslega samca, ki naj bi štel okoli petnajst let in je težak do dvesto kilogramov. Iz izkušenj sem spoznal, da se medved, ko enkrat začuti kri, te navadi in nikoli ne preneha napadati živali. No, kdo pa ne bi jedel a la carte? V ponudbi je okoli 80 koz, 60 glav govedu in čez 150 ovac?

Povzeto po: Medved pobija ovce in krave, bojijo se pa medvedke.
www.slovenskenovice.si, 4.8.2015.

Različna politična stališča

1

Slovenija je vrstno izjemno bogata, zato jo nekateri imenujejo kar biotski park Evrope. Na to smo lahko ponosni in si moramo prizadevati za ohranitev našega naravnega bogastva, vključno z našo največjo zverjo, rjavim medvedom. To žal ni samoumevno. Človek vdira v neokrnjene koticke narave in uničuje njihov življenjski prostor, čeprav so bili tu mnogo pred nami. Odgovorno bi bilo, da nekatera območja popolnoma zavarujemo, se iz njih umaknemo in naravi omogočimo prosto pot.

2

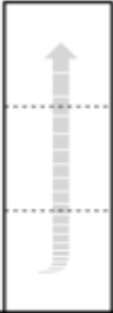
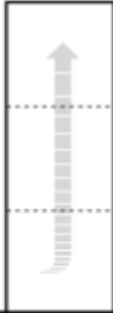
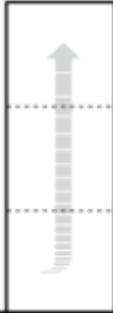

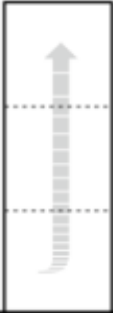
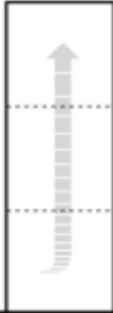
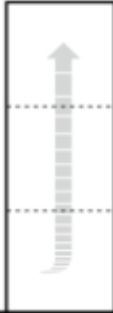

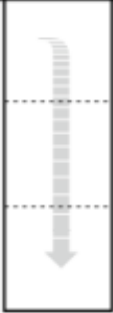
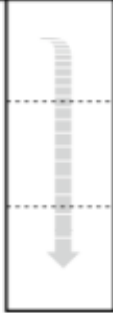

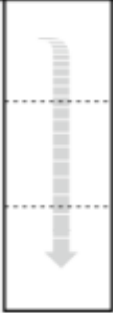
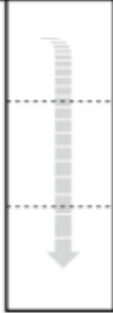

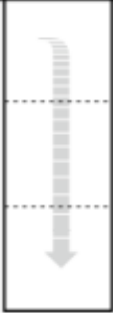
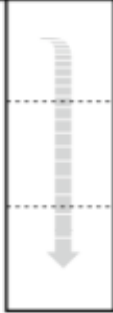

Populacijske gostote medvedov pri nas so med najvišjimi na svetu. Škode so v zadnjih letih dosegle raven, da to ni več vzdržno niti za kmetovalce niti za lokalno prebivalstvo. Uporaba elektroograj je draga in zahteva preveč dodatnega dela. Ali naj jo namestimo tudi okrog šolske poti? Odgovornost za varovanje naših življenj in premoženja naj prevzamejo tisti, ki se zavzemajo za intenzivno varstvo narave.

3

Sobivanje z medvedom ni noben bav-bav, dokler smo sposobni sprejeti določena pravila obnašanja. To dokazujejo tisti, ki že dolga leta živijo med medvedi. Je danes sobivanje težavnejše kot pred 50 leti? Se je dejansko kaj spremenilo? Ljudje smo vedno bolj odtujeni od narave, zato vidimo samo tisto, kar nam tisti trenutek ustreza. Pozabimo, da ima tudi medved pravico do sobivanja! Ali medved spoštuje naše pravice? Da! Smo jih sposobni mi?

4

Največja grožnja ohranjanju rjavega medveda je nepripravljenost ljudi na sobivanje z njim. Upravljanje s populacijo medveda mora biti rezultat enakopravnega dialoga med deležniki. Spodbujati moramo primere dobrih praks in lokalnemu prebivalstvu pokazati dodano vrednost življenja na območju medveda, hkrati pa prisluhniti njihovim težavam. Medved ni vedno sosed, ki bi si ga človek želel.

	1	2	3	4	
Podpira					+++
Sprejema					++
					+
Odklanja					-
					--
Vzdržalo se je					---

ČLOVEK IN RJAVI MEDVED V SLOVENIJI

ČLOVEK IN RJAVI MEDVED V SLOVENIJI je igralni komplet PlayDecide, namenjen razpravi o sobivanju človeka in rjavega medveda v Sloveniji. Tema je zelo aktualna, saj je javno mnenje ter odnos posameznih interesnih skupin do medveda ključnega pomena za uspešno varstvo medvedje populacije v dinarskem in alpskem prostoru. Danes ste vi na vrsti, da poveste vaše mnenje!

V okviru projekta LIFE DINALP BEAR (LIFE13 NAT/SL/000550) smo igralni komplet prevedli in prilagodili za slovenski prostor po izvirniku, ki ga je ustvaril MUSE - Museo delle Scienze (o.p. muzej znanosti v Trentu, Italiji) v okviru projektov LIFE WOLFALPS (LIFE12 NAT/IT/000807) in LIFE DINALP BEAR (LIFE13 NAT/SL/000550).

Uživajte v igri!

Končna stališča:

1. Slovenija je vrstno izjemno bogata, zato jo nekateri imenujejo kar biotski park Evrope. Na to smo lahko ponosni in si moramo prizadevati za ohranitev našega naravnega bogastva, vključno z našo največjo zverjo, rjavim medvedom. To žal ni samoumevno. Človek vdira v neokrnjene kotičke narave in uničuje njihov življenjski prostor, čeprav so bili tu mnogo pred nami. Odgovorno bi bilo, da nekatera območja popolnoma zavarujemo, se iz njih umaknemo in naravi omogočimo prosto pot.
2. Populacijske gostote medvedov pri nas so med najvišjimi na svetu. Škode so v zadnjih letih dosegle raven, da to ni več vzdržno niti za kmetovalce niti za lokalno prebivalstvo. Uporaba elektroograj je draga in zahteva preveč dodatnega dela. Ali naj jo namestimo tudi okrog šolske poti? Odgovornost za varovanje naših življenj in premoženja naj prevzamejo tisti, ki se zavzemajo za intenzivno varstvo narave.
3. Sobivanje z medvedom ni noben bav-bav, dokler smo sposobni sprejeti določena pravila obnašanja. To dokazujejo tisti, ki že dolga leta živijo med medvedi. Je danes sobivanje težavnejše kot pred 50 leti? Se je dejansko kaj spremenilo? Ljudje smo vedno bolj odtujeni od narave, zato vidimo samo tisto, kar nam tisti trenutek ustreza. Pozabimo, da ima tudi medved pravico do sobivanja! Ali medved spoštuje naše pravice? Da! Smo jih sposobni mi?
4. Največja grožna ohranjanju rjavega medveda je nepripravljenost ljudi na sobivanje z njim. Upravljanje s populacijo medveda mora biti rezultat enakopravnega dialoga med deležniki. Spodbujati moramo primere dobrih praks in lokalnemu prebivalstvu pokazati dodano vrednost življenja na območju medveda, hkrati pa prisluhniti njihovim težavam. Medved ni vedno sosed, ki bi si ga človek želel.

Igra vam bo pomagala:

- razjasniti vaša lastna stališča
- priti do skupnega pogleda na problem
- okrepiti glas, da ga bo slišati po vsej Evropi
- uživati v razpravljanju

Kartica z zgodbo

Informacijska kartica

Informacijska kartica

Prava smer

Problemska kartica

Problemska kartica

Kartica izzivov

Smernice za uspešno razpravo

Imaš pravico do besede:

Povej svoje mnenje, vendar ne pretiravaj.

Obogati svoje življenje z učenjem.

Spoštuj soigralce.

Dovoli jim, da dokončajo svojo misel.

Uživaj v različnosti.

Presenečenja in nesporazume sprejmi kot znak, da si pripravljen sprejeti nove poglede in mnenja.

Išči stične točke.

Poudarjaj pa tudi razlike.

Tri stopnje

1. Zbiranje informacij

Izdelaj svoj osebni pogled na vsebino. Preberi in izberi kartice, za katere meniš, da dobro argumentirajo tvoje stališče. Položi jih na svojo igralno podlago in predstavi soigralcem.

2. Razprava

Med pogovorom poskusite določiti eno ali več področij, ki se vam zdijo pomembna. Vsakdo mora dobiti priložnost, da izrazi svoje mnenje. Svoje mnenje podpri z informacijami, podanimi na karticah.

3. Različna stališča

Razmisli o temi oz. temah, ki so jih igralci predstavili na informacijskih in problemskih karticah. Ali lahko sprejmeš stališče, s katerim se strinjajo vsi igralci? V kolikor ne najdete kompromisa med ponujenimi stališči, poskusite oblikovati novega.

. . . In še ena.

Pojdi na spletno stran www.playdecide.eu in:

- naloži svoj rezultat oz. rezultat svoje skupine v skupno bazo Decide
- preveri, kaj o sobivanju z rjavim medvedom mislijo prebivalci ostalih evropskih držav
- shrani igro Človek in rjavi medved v Sloveniji, da jo boš lahko natisnil doma in jo ponovno igral s prijatelji
- poišči še druge priredbe igre PlayDecide, ki te zanimajo